

4 Mart Dünya HPV Farkındalık Günü: İnsan Papilloma Virüsü ve Kansere İlişkisi

İnsan papilloma virüsü (HPV), 200'den fazla serotipi bulunan ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların en yaygın nedenlerinden biridir. Cinsel olarak aktif bireylerin büyük çoğunluğu yaşamlarının herhangi bir döneminde, çoğunlukla belirti vermeden HPV ile karşılaşmaktadır. Enfeksiyonların yaklaşık %90'ı kendiliğinden geçmekte; yüksek riskli HPV (HR-HPV) tipleriyle gelişen kalıcı enfeksiyonlar kanser gelişiminde temel rol oynamaktadır.

Kalıcı HR-HPV enfeksiyonu özellikle serviks kanserinin başlıca nedenidir; ayrıca vulva, vajina, penis, anüs ve orofaringeal kanserlerle de ilişkilidir ve HPV enfeksiyonundan invaziv serviks kanseri gelişimi genellikle 15–20 yıl sürmektedir. Serviks kanseri, kadınlarda dünya genelinde kanser görülme sıklığı ve kansere bağlı ölümler açısından dördüncü sırada yer almakta olup yılda yaklaşık 660.000 yeni vaka ve 350.000 ölüme neden olmaktadır.

HPV enfeksiyonu; HIV ile yaşayan bireylerde, bağışıklık sistemi baskılanmış kişilerde, diğer cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların varlığında ve yüksek riskli gruplarda daha sık görülmektedir.

Serviks kanseri, özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerde sağlık hizmetlerine erişim eşitsizliklerini yansıtan önemli bir halk sağlığı sorunudur.

Aşılama, tarama ve tedavi hizmetlerinin birinci basamak sağlık sistemine entegrasyonu, hastalık yükünün azaltılmasında kritik öneme sahiptir.

Serviks kanseri; HPV aşılı, düzenli tarama programları ve kanser öncülü lezyonların etkin tedavisi sayesinde büyük ölçüde önlenilebilir bir hastalık olarak görülmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), serviks kanserinin eliminasyonu amacıyla 2030 yılı için 90-70-90 hedeflerini belirlemiştir; bu da kız çocuklarının %90'ının aşılanması, kadınların %70'inin taranması ve hastalık saptananların %90'ının tedaviye erişmesi hedeflerini içermektedir.

Korunmada temel yaklaşım;

- HPV aşılması,
- Güvenli cinsel davranışların desteklenmesi,
- Tütün kullanımının azaltılması
- Düzenli taramadır.

DSÖ, serviks kanseri taramasında kadınlara 30 yaşından itibaren belirli aralıklarla HPV DNA testi uygulanmasını önermektedir. Yeni moleküler testler ve biyobelirteçler, erken tanı ve risk değerlendirmesinde giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

Sonuç olarak, HPV aşısı ve etkili tarama programlarının yaygınlaştırılması ile serviks kanserinin bir halk sağlığı sorunu olmaktan çıkarılması mümkündür.

HPV farkındalığının artırılması, korunmanın en önemli adımıdır.

KLİMUD Klinik Viroloji Çalışma Grubu

Kaynaklar

1. *World Health Organization. Human papillomavirus (HPV) and cervical cancer. WHO Fact Sheet. 2023.*
2. *World Health Organization. Global strategy to accelerate the elimination of cervical cancer as a public health problem, 2020*
3. *T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Türkiye Kanser Kontrol programı, 2021.*
4. *International Agency for Research on Cancer. IARC handbooks of cancer prevention: cervical cancer screening, Vol. 18. Lyon, France: IARC Press; 2022*
5. *World Health Organization. WHO guideline for screening and treatment of cervical pre-cancer lesions for cervical cancer prevention. Geneva: WHO; 2024.*